

Roerstreek, met de status van een akkeronkruidenreservaat, is, gezien de ernstige bedreigingen waaraan dit gebied is blootgesteld, meer dan alleen maar een aanwinst in cultuurhistorisch en botanisch opzicht.

## Dankwoord

Dank ben ik verschuldigd aan J.T. Hermans voor zijn toestemming een reeds door hem gedane suggestie in dit artikel te herhalen, Drs. E.J. Weeda voor het beschikbaar stellen van de verspreidingskaartjes en eigen gegevens en het verstrekken van adviezen en Drs. J. Cortenraad voor het kritisch doornemen van het manuscript.

## Summary

In 1983 and 1984 *Hypochaeris glabra* L. was found in four places in the Roerstreek in the province of Limburg. It is a species that has strongly decreased in the last decades. Its occurrence in natural vegetation (*Thero-Airion*) and in cutfruit fields in the Netherlands is being discussed in connection with the life strategies of field weeds

in general and its own in particular.

*H. glabra* L. seems to have a certain adaptability in regard to its life form, which might be an explanation for its occurrence in various types of vegetation in Europe. An appeal is being made for the institution of a reservation of field weeds in the Roerstreek in order to protect the fairly rich field weed flora of this region.

## Literatuur

- BANNINK, J.F., H.N. LEUS en I.S. ZONNEVELD, 1974. Akkeronkruidvegetaties als indicator van het milieu, i.h.b. de bodemgesteldheid. Pudoc, Wageningen. Versl. Landbouwk. Onderz. 807.
- BARKMAN, J.J., 1982. Handleiding cursus Vegetatiekunde en Botanische Oecologie. Vegetatiekunde en Plantenecologie, L.H. Wageningen.
- BONNIER, G., 1912. Flore complète illustrée en couleurs de France, Suisse et Belgique, dl. VI. Paris.
- BOSSENBROEK, Ph., 1983. Een botanische waardering van de bij het Wateraanvoerproject Everlose Beek betrokken waterlopen. Natuurhist. Maandbl. 72(1) : 14-19.
- ELLENBERG, H., 1974. Zeigerwerte der Gefässpflanzen Mitteleuropas. Scripta Geobot. 9 Göttingen.
- ELLENBERG, H., 1978. Vegetation Mitteleuropas mit den Alpen. Aufl. Stuttgart.

GRIFFIOEN, H., 1978. De wilde planten van roggeakkers in het Gooi. De Levende Natuur (81) : 205-208.

HAM, R.C.H.J. VAN, in voorb. De Flora van de Meinweg. Een inventarisatie van hogere planten en mossen.

HEGI, G., 1939. Illustrierte Flora von Mitteleuropa. VI. 2. Aufl. Stuttgart.

HERMANS, J.T., 1984. Heeft het onkruid nog toekomst? In: jaarb. Heemk. Ver. Roerstreek (16) : 17-33.

LEUS, H.N., 1979. Akkers. In: Levensgemeenschappen. RIN. Pudoc, Wageningen.

LEUS, H.N. en J.F. BANNINK, 1965. *Amsinckia menziesii* (Lehm.) Nels. & Macbr. in een graanveld bij Venray. Gorteria (2) : 105-108.

OBERDORFER, E., 1978. Süddeutsche Pflanzengesellschaften. II. 2a. Stuttgart.

OBERDORFER, E., 1979. Pflanzensozologische Excursionsflora. 4e dr. Stuttgart.

SISSINGH, G., 1950. Onkruid-associaties in Nederland. Diss. Wageningen. Versl. Landbouwk. Onderz. 56 (15).

WEEDA, E.J., 1984. *Hypochaeris glabra* L. In: J. Mennema et al. Atlas van de Ned. Flora 2. (ter perse).

WESTHOFF, V. en A.J. DEN HELD, 1969. Plantengemeenschappen in Nederland. Thieme, Zutphen.

WESTHOFF, V. et al., 1970-1973. Wilde Planten I en III. Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland, Amsterdam.

## Korte mededelingen

### Nogmaals Pitrus in hellingbos

In het Natuurhistorisch Maandblad van februari 1984 heeft een korte mededeling gestaan over het onverwacht voorkomen van Pitrus (*Juncus effusus*) in een droog hellingbos bij Mheer. In een reactie daarop in het nummer van mei 1984 werd dit voorkomen verklaard als gevolg van een storing, vermoedelijk recent kappen. In juli 1984 heb ik de bewuste plek weer bezocht. Op een oppervlakte van circa 5 bij 10 meter stond volop Pitrus in bloei, ook Vingerhoedskruid bloeide met twintig exemplaren. Van recente menselijke activiteiten was geen spoor te bekennen. De veronderstelde verstoring was er wel: een en ander stond bijna bovenop een Dassenburcht. Waarmee weer eens is aangetoond hoe vol onverwachte samenhangen de natuur is.

E. Blink,  
Pius XII straat 20,  
Gronsveld

### 1985: "Zure regenjaar"

Het IVN-Limburg heeft besloten in 1985 extra aandacht te schenken aan de luchtvervuiling in onze provincie. En omdat "zure regen" het meest opvallende aspect van deze luchtvervuiling is, is 1985 uitgeroepen tot "zure regenjaar".

Ons eigen Limburg, zo vaak geroemd om zijn mooie landschap en zijn mooie natuur, is tegelijk ook de provincie met de grootste luchtvervuiling in Nederland. Limburg ligt immers in het hart van een zeer dichtbevolkt en sterk geïndustrialiseerd stukje West-Europa. Onze eigen bio-industrie doet er dan nog een schepje bovenop. Hoewel het voor de oppervlakkige waarnemer nog wel mee lijkt te vallen, blijken de bomen en bossen in onze provincie erg verzwakt en aangetast. Er zal dus snel iets moeten gebeuren. Het Limburgse IVN wil op haar manier hier iets aan doen: door de mensen te laten zien wat de gevolgen zijn, niet alleen voor onze bossen en bomen,

maar ook voor onze monumenten, glas in lood ramen, bouwwerken, metalen, verfwerken, etc. En waarom zou de mens als enig levend wezen ongevoelig zijn voor de toenemende luchtvervuiling?

Het IVN wil hier concreet iets aan doen door middel van:

— een folder over de "zure regenproblematiek" met als titel: "Zieke lucht, bodem en bossen". In deze folder wordt de luchtvervuilingsproblematiek op een eenvoudige, voor ieder begrijpelijke manier gepresenteerd en wordt tegelijk aangegeven, wat de gevolgen zijn en in welke richting de oplossing van de problemen moet worden gezocht.

— een overzichtelijke, gemakkelijk verplaatsbare tentoonstelling over "zure regen".

— een leskist met materialen en hulpmiddelen om via eenvoudige praktijkproeven en waarnemingen meer inzicht te krijgen in de luchtvervuiling en "zure regen". Deze leskist is uitstekend geschikt voor o.a. ge-

bruik in onderwijs en voor jeugdeducatie.

Het IVN-Limburg hoopt, dat door de geplande activiteiten de achtergronden en gevolgen van de luchtvervuiling in onze provincie meer bekendheid zullen krijgen bij de Limburgse bevolking en er meer begrip zal ontstaan voor maatregelen die dwingend noodzakelijk zullen zijn om onze bomen en bossen, onze monumenten en bouwwerken, onze grond en meren en, last but not least, ook ons mensen zelf gezond te houden.

Het IVN-Limburg roept de andere "groene" organisaties in de provincie op haar voorbeeld te volgen en eveneens in 1985 extra aandacht te schenken aan de "zure regenproblematiek".

IVN-Limburg  
secr. Prinsbisdomstraat 39,  
6121 JE Born.  
Tel. 04498-52775

## Rivierenland

Van 6 maart tot 15 juni 1985 is in het Natuurmuseum Nijmegen de tentoonstelling "Rivierenland" te bezichtigen.

De laatste tientallen jaren is het rivierengebied onderhevig aan vrij ingrijpende veranderingen. De ontgrondingen in de uiterwaarden vinden in een

enorm tempo en op een grootschalig niveau plaats, zodat de uiterwaarden geen kans krijgen zich te herstellen. Er ontstaan grote plassen die vaak te diep zijn voor enig leven. Andere bedreigingen zijn het dumpen van havenslib in deze gaten, kanalisatie van de rivieren, dijkverzwaring waarbij soms eenwennoude huizen en de zo karakteristieke knotwilgen moeten wijken.

De tentoonstelling geeft een beeld van het ontstaan van het rivierenland, de rijke flora en fauna en de problematiek van rondom Nijmegen. Dit alles wordt weergegeven door middel van foto's, kaarten, veel materialen, een diaserie en er is een brochure met achtergrond-informatie verkrijgbaar.

Het Natuurmuseum is geopend op maandag t/m vrijdag van 11.30 tot 17.00 uur en op zondag van 13.00 tot 17.00 uur.

## Landschapspark "De Herk"

Onlangs voltooid de B.T.K.-ploeg van het platform landschapszorg Limburg het studie rapport "Landschapspark De Herk". Het rapport is een streekstudie, die vooral de relatie landbouw-landschapszorg in de streek Hasselt - Tongeren - Sint-Truiden benadert.

Als specifiek werkterrein werden drie type-gebieden uitgewerkt. De dorpen Kerniel, Kozen en Horpmaal dienden als voorbeeld. Voor ieder type-gebied wordt de probleemstelling uitgediept, concrete doelstellingen geformuleerd en alternatieve oplossingen naar voor geschoven.

In opdracht van het Platform Landschapszorg Limburg, zal een B.K.T.-team trachten in dit gebied een werking op gang te brengen, om uiteindelijk te komen tot de konkrete uitvoering van de landschapszorg, waar vooral landbouw, milieugroeperingen en beleidsinstanties de bepalende factoren zijn.

Indien U interesse hebt om mee te werken aan de verdere uitbouw van dit project, dan is het rapport ook aangewezen als bruikbaar informatiemateriaal.

Geïnteresseerde kunnen steeds terecht op het LISEC, Bokrijk, 3600 Genk, tel. 011/36.27.91 of op het secretariaat van het Landschapspark "De Herk", Vorststraat 2, 3500 Sint-Lambrechts-Herk, tel. 011/31.20.04.

Het studierapport telt 670 blz. en kan bekomen worden op bovenvermelde adressen of door storting van 650,— B. fr. op rekening nr. 450-0070921-70 met vermelding "Landschapspark De Herk".

A. Huygh,  
Lisec, Bokrijk

## Boekbesprekingen

### Kwaliteit van de waterlopen in Limburg.

**B. Neven**, 1983. Studiecentrum voor ecologie en bosbouw, Bokrijk. 66 blz., tabn., 1 kleuren kaart. Prijs: BF 350,-. Te bestellen door storting op PCR 000-0098829-83 van Lisec, Bokrijk onder vermelding van "Waterkwaliteit Limburg 1983".

Aansluitend op de studie: "De kwaliteit van de oppervlaktewateren in Limburg" (BECKERS en STEEGMANS, 1979), is thans een meer up-to-date werk gepubliceerd met nadruk op het hydrobiologisch kwaliteitsonderzoek. Het eerste boek uitgegeven in 1979 omvat de beschrijving van de gebruikte methode: de fysiko-chemische kwaliteitsbepaling evenals de kwaliteit van de waterlopen met hun verschillende pollutiebronnen. Naast de fysiko-chemische kwaliteitsbepaling zijn in de jaren '60 verscheidene biologische methoden ontwikkeld ter bepaling van de waterkwaliteit. Het

voordeel van de hydrobiologische methode, die gebaseerd is op waterorganismen, is dat zij de algemene toestand van het water weergeeft over een langere periode. De fysiko-chemische analysegegevens zijn resultaten van momentopnamen, zodat er gevaar bestaat dat een puntlozing niet opgemerkt wordt. De afwezigheid van bepaalde organismen kan wijzen op een dergelijke toevallige lozing. De aanwezigheid van toxische stoffen, die niet opgemerkt worden in een courant chemisch onderzoek, kan ontdekt worden door de vaststelling dat de waterfauna geheel of deels ontbreekt. Anderzijds kan het chemisch onderzoek deze schadelijke stoffen identificeren. Zij kan de aard van verontreiniging bepalen en eveneens kwantificeren. Uit deze gegevens blijkt duidelijk dat beide methoden complementair zijn en ieder hun voor- en nadelen hebben.

Op nationaal vlak werd in samenwerking met meerdere onderzoekers de Belgische hydrobiologische methode ontwikkeld die steunt op de Trent Biotic Index (1964) en de biotische index

volgens TUFFERY-VERNEAUX (1968). Deze Belgische methode werd eveneens door het LISEC uitgetest en toegepast sinds 1978. De resultaten van de hydrobiologisch onderzoek zijn opgenomen in deze uitgave van 1983.

Het nieuwe boek vangt aan met een beschrijving van de methode en geeft verder de kwaliteitsbeoordeling van elke waterloop weer.

Men vindt hierin de hydrobiologische waterkwaliteit van de waterlopen in Limburg, bemonsterd in de periode 1979-1982, evenals de gegevens van het fysiko-chemisch onderzoek uitgevoerd na 1979. Tot deze laatste gegevens behoren:

- de kwaliteit van de waterlopen in Noordoost-Limburg 1980;
- de kwaliteit van de Grote beek en de Kleine beek te Tassenderlo en omgeving 1981-1982.

De begeleidende kleurenkaart (50 x 45 cm) illustreert de kwaliteit van de waterlopen in Limburg. Hierbij werden zes kleuren gebruikt om de gevonden kwaliteit, gaande van zuiver water naar zeer sterk verontreinigd, te visualiseren.